Evropski parlament
2024-2029

Odbor za zunanje zadeve

2024/2019(DEC)

30.1.2025

MNENJE

Odbora za zunanje zadeve

za Odbor za proračunski nadzor

o razrešnici glede izvrševanja splošnega proračuna Evropske unije za proračunsko leto 2023, oddelek III – Komisija in izvajalske agencije (2024/2019(DEC))

Pripravljavec mnenja: Michael Gahler

PA_NonLegDec

MNENJE

Odbor za zunanje zadeve poziva Odbor za proračunski nadzor kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje:

1. opozarja, da smo v tem letu revizije po vsem svetu priča izzivom brez primere, tudi glede miru in geopolitične nestabilnosti; zato poziva k večjemu usklajevanju med Komisijo in ESZD, zlasti zato, ker ta nima proračuna za poslovanje; opozarja, da je EU od obsežne ruske invazije na Ukrajino slednji zagotovila gospodarsko, humanitarno in vojaško podporo v vrednosti več kot 88 milijard EUR; poudarja, da je treba hitro in znatno povečati podporo Ukrajini glede na morebitni mirovni proces leta 2025 ter da je še naprej pomembno zagotavljati vojaško podporo Ukrajini in se pripravljati na pomoč pri obnovi države;

2. spodbuja nadaljnjo uporabo Evropskega mirovnega instrumenta za reševanje perečih varnostnih izzivov, ki so posledica vojne agresije Rusije proti Ukrajini in stalnih hibridnih groženj, s katerimi se spoprijema Moldavija; poudarja, da je treba zagotoviti celovito podporo za krepitev odpornosti in obrambnih zmogljivosti ter preprečevanje destabilizacijskih dejanj v obeh okoljih;

3. poziva Komisijo, naj poskrbi, da bo vrnitev romunskega nacionalnega bogastva in nacionalne dediščine številnih drugih držav članic na dnevnem redu vseh morebitnih prihodnjih ukrepov v zvezi z Rusko federacijo;

4. poudarja, da se odhodki v razdelku 4 „Evropa v svetu“ štejejo za visoko tvegane, razen plačil proračunske podpore in upravnih odhodkov, ki pomenijo približno 20 %; ugotavlja, da se večina napak, ugotovljenih na tem področju, nanaša na odhodke, ki niso nastali, neupravičene stroške in neskladnost s pravili o javnih naročilih;

5. poudarja, da mora proračun Unije še naprej podpirati prizadevanja za mir in stabilnost na Bližnjem vzhodu, boj proti sovraštvu in fundamentalizmu ter dezinformacijam, spodbujanje človekovih pravic ter boj proti nekaznovanju in krepitev spoštovanja pravne države, tudi sodb Mednarodnega kazenskega sodišča in svetovalnih mnenj Meddržavnega sodišča; poudarja, da se v skladu s tem iz proračuna EU nikakor ne smejo podpirati dejavnosti, ki so v nasprotju s temi cilji; ugotavlja, da je bil po grozljivih terorističnih napadih, ki jih je izvedel Hamas 7. oktobra 2023, in resnih obtožbah o zlorabi sredstev EU za terorizem opravljen pregled financiranja, v katerem je bilo ugotovljeno, da se sredstva EU na splošno dobro izvršujejo, vendar so kljub temu potrebni nekateri dodatni zaščitni ukrepi. poudarja, kako pomembno je učinkovito dodeljevanje in upravljanje sredstev EU, da se dosežejo predvideni cilji. opozarja na perečo problematiko uničevanja projektov, ki jih financira EU, v Gazi in na Zahodnem bregu ter v zvezi s tem poziva k večji odgovornosti in zaščitnim ukrepom;

6. poziva, naj se v celoti izplačajo vse finančne obveznosti do UNRWA; opozarja, da je agencija UNRWA glavna struktura humanitarne pomoči v Gazi in na Zahodnem bregu ter bistvena ponudnica storitev v regiji; poudarja pomen proračunske vrstice za južno sosedstvo pri podpiranju političnih, gospodarskih in socialnih reform v regiji, pri čemer upošteva vse večje humanitarne potrebe in druge namene regionalnega sodelovanja pri zagotavljanju pomoči beguncem, zlasti sirskim in palestinskim;

7. poudarja, da mora EU povečati finančno in politično podporo za okrepitev operativnih zmogljivosti in neodvisnost Mednarodnega kazenskega sodišča v okviru Sporazuma med Mednarodnim kazenskim sodiščem in Evropsko unijo o sodelovanju in pomoči, v katerem je izražena zavezanost mednarodnemu pravosodju in boju proti nekaznovanosti.

8. poziva Komisijo, naj temeljito obravnava priporočila iz posebnega poročila Evropskega računskega sodišča o načrtovanju programov Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje – Globalna Evropa; poudarja, da je treba izboljšati metodologijo za dodeljevanje sredstev državam sosedstva, priskrbeti pravočasen dostop do bistvenih dokumentov, potrebnih za revizije, poenostaviti postopkovne okvire in pojasniti metodologijo za ocenjevanje učinka podpore EU[1];

9. poudarja, da so otroci v svetu v izjemno ranljivem položaju, zlasti v oboroženih spopadih; izraža resno zaskrbljenost zaradi več deset tisoč otrok, ki so bili leta 2023 prizadeti v oboroženih spopadih po vsem svetu in so bili izpostavljeni grozljivim zlorabam in kršitvam njihovih najosnovnejših pravic; poziva Komisijo, naj otrokove pravice uvrsti med najpomembnejše prednostne naloge na področju zunanjih zadev;

10. je globoko zaskrbljen zaradi predloga za radikalno prestrukturiranje prisotnosti EU v tujini z drastičnim zmanjšanjem števila zaposlenih v delegacijah EU v okviru zgoraj navedenih proračunskih omejitev; v zvezi s tem opozarja, da bo načrt, če bo potrjen, negativno vplival na učinkovitost Instrumenta za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje (NDICI) – Globalna Evropa.

11. nasprotuje temu, da je Evropska komisija uporabila nujni pisni postopek za sprejetje posebnega ukrepa za Tunizijo za leto 2023 v okviru izvajanja spornega memoranduma o soglasju, podpisanega s Tunizijo za leto 2023, pri čemer je spregledala vlogo Evropskega parlamenta in s tem kršila Uredbo (EU) 2021/947 o instrumentu NDICI – Globalna Evropa, finančno uredbo in sporazum med Evropskim parlamentom in Komisijo z dne 10. junija 2008 o določitvi postopkov za izvajanje Sklepa Sveta 1999/468/ES o določitvi postopkov za uresničevanje Komisiji podeljenih izvedbenih pooblastil, kakor je bil spremenjen s Sklepom 2006/512/ES; opozarja, da je bil delegaciji Odbora za zunanje zadeve 13. septembra 2023 zavrnjen vstop v Tunizijo, zaradi česar je lahko Parlament svoja nadzorna pooblastila izvajal zgolj v omejenem obsegu; poziva Evropsko komisijo in ESZD, naj sprejmeta vse potrebne pobude, usmerjene v tunizijske oblasti, da bo Evropski parlament lahko opravljal svoje zakonsko določene dolžnosti.

12. poziva Komisijo, naj okrepi pristop, ki temelji na pogojenosti financiranja iz instrumenta za predpristopno pomoč (IPA III) s pravno državo, da bi instrument služil svojemu namenu, tj. učinkoviti pripravi držav pristopnic na izpolnjevanje pogojev za članstvo v EU; ponovno poziva Komisijo, naj izvaja priporočila iz posebnega poročila Evropskega računskega sodišča št. 01/2022, da bi zagotovila dejanski učinek finančne pomoči EU v podporo pravni državi na Zahodnem Balkanu, zlasti z oblikovanjem smernic o uporabi določb IPA III o modulaciji in pogojenosti.

13. opozarja na težke razmere na področju pravic žensk in oseb LGBTQI+ v številnih delih

[1] https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2023-14/SR-2023-14_sl.pdf

sveta; poudarja, da je treba te pravice nujno bolje zaščititi ter poskrbeti, da bo EU s sredstvi in politikami dejavno spodbujala enakost spolov, se borila proti diskriminaciji in podpirala pravice oseb LGBTQI+.

14. poziva Komisijo, naj poskrbi, da bo Palestinska uprava nemudoma odpravila vsa učna gradiva in vsebine, ki niso skladni z Unescovimi standardi, zlasti tiste, ki podpirajo antisemitizem, spodbujanje k nasilju in sovražnemu govoru ter poveličevanje terorizma.

15. izraža zaskrbljenost zaradi zaključkov posebnega poročila Skrbniški sklad EU za Afriko – Podpora kljub novim pristopom še vedno ni osredotočena, v katerem je poudarjeno, da je skrbniški sklad EU za Afriko premalo osredotočen na ključne prednostne naloge, odpravo temeljnih vzrokov nestabilnosti, razseljevanja in nezakonitih migracij, zlasti pa z veliko zaskrbljenostjo ugotavlja, da človekove pravice niso bile celovito obravnavane; opozarja Evropsko komisijo na zaskrbljenost Evropskega parlamenta zaradi domnevnih kršitev človekovih pravic v okviru upravljanja migracij in zaradi pripravljenosti Evropske komisije, da upravljanje svojih zunanjih meja prenese na sosednje države, kot sta Tunizija in Libija.

16. poziva Komisijo, naj določi jasen in pregleden mehanizem odgovornosti za izvajanje strategije Global Gateway in jasno utemelji uporabo razvojnega financiranja za projekte v okviru te strategije in njegove enake koristi za javni in zasebni sektor držav prejemnic;

17. priznava številne vloge, ki jih imajo organizacije civilne družbe; opozarja na zavezo EU, da bo podpirala organizacije civilne družbe v vseh zunanjih instrumentih in programih ter na vseh področjih sodelovanja, tudi s prožnim in prilagojenim pristopom k financiranju, da bi dosegla vse vrste teh organizacij; poziva Komisijo, naj organizacije civilne družbe bolj sistematično vključuje v pobudi Global Gateway in Ekipa Evropa;

18. meni, da je misija za opazovanje volitev praktičen in učinkovit instrument zunanje politike, ki ostaja osrednji del politik in strategij EU za podporo demokraciji; poziva EU, naj priskrbi ustrezna sredstva za misije EU za opazovanje volitev, da bi te misije razširila tudi na volitve v državah kandidatkah in sosednjih državah.

19. obžaluje, da se je proračun SZVP za civilne misije SVOP od večletnega finančnega okvira 2014–2020 do večletnega finančnega okvira 2021–2027 le zanemarljivo povečal (z izhodiščnega zneska v višini približno 350 milijonov EUR na leto), čeprav so se hkrati povečali število in naloge misij, varnostne razmere so postale zahtevnejše, stroški operacij so se povečali, narasla je inflacija in povečalo se je število pogodbenih uslužbencev, zaradi česar so možnosti za razširitev mandatov sedanjih misij ali morebitno vzpostavitev novih misij v odziv na nujne varnostne potrebe postale omejene; poziva k znatnemu povečanju sredstev za proračun SZVP, pri čemer je treba poskrbeti za učinkovito uporabo sredstev, dodeljenih civilnim misijam SVOP, da bi zagotovili, da se bodo te učinkovito odzivale na krizne razmere in nepredvidene dogodke, ter dejavno opredelili, kje bi bilo mogoče dopolnilne projekte in programe financirati iz drugih ustreznih proračunov EU, s čimer bi zagotovili dobro finančno poslovodenje in skrbno prednostno razvrščanje obstoječih virov; poziva tudi k spremembi strukture proračuna SZVP in uvedbi ene proračunske vrstice na civilno misijo SVOP, da se omogočita boljši nadzor in večja preglednost;

20. poudarja, da je treba zaradi vse večjih geopolitičnih izzivov in kriz po vsem svetu zagotoviti, da se bo EU lahko zanesla na potrebne neposredne informacije o svetovnih vprašanjih, ki se pojavljajo zunaj njenih meja; v zvezi s tem poziva, naj se s povečanjem človeških in finančnih virov ter zmogljivosti okrepijo Obveščevalni in situacijski center EU (EU INTCEN), center ESZD za krizno odzivanje in Satelitski center Evropske unije (SatCen); meni, da je za EU bistveno, da poveča svoje naložbe v javno in kulturno diplomacijo ter prizadevanja na področju komuniciranja, zlasti zaradi aktivnega delovanja avtoritarnih in neliberalnih režimov; zato poudarja, da je treba oddelku ESZD za strateško komuniciranje in predvidevanje dodeliti potrebna sredstva; poudarja prizadevanja ESZD in Komisije v boju proti dezinformacijam in tujemu vmešavanju ter pozdravlja napoved ustanovitve projektne skupine za strateško obveščanje in boj proti manipuliranju z informacijami v GD za komuniciranje; poudarja, da je treba ESZD in Komisiji v ta namen zagotoviti ustrezna sredstva.

21. opozarja, da morajo institucije EU v skladu s členom 11(2) PEU vzdrževati odprt, pregleden in strukturiran dialog z organizacijami civilne družbe in predstavniškimi združenji; glede tega meni, da je dostop do strukturnih sredstev osnovni pogoj za omogočanje udeležbe javnosti; poudarja, da brez strukturnih sredstev glas državljanov ne bi segel prek njihovih predstavniških združenj do ravni EU, državljani pa ne bi mogli vzdrževati rednega dialoga z institucijami EU, ki prispeva k demokratični udeležbi pri oblikovanju politik, in vzpostaviti odprtega in širokega dialoga, ki omogoča upoštevanje različnih mnenj in pomislekov ter enak dostop javnemu interesu v primerjavi z gospodarskim; poudarja, da imajo organizacije civilne družbe nadzorno vlogo pri spremljanju izvajanja politik in zakonodaje EU, vključno s porabo sredstev EU, ter delujejo kot sistem zavor in ravnovesij na področjih, kot so demokracija, človekove pravice in pravna država; opozarja na zavezo Komisije v njenih političnih smernicah, da bo okrepila sodelovanje z organizacijami civilne družbe, ki imajo strokovno znanje in pomembno vlogo pri spoštovanju človekovih pravic, in sicer tudi v tretjih državah; v zvezi s tem opozarja, da Komisija nevladnim organizacijam sicer ne sme nalagati ukvarjanja z nekaterimi dejavnostmi ali podpiranja konkretnih stališč ali politik, vendar pa je kljub temu bistveno, da lahko organizacije civilne družbe s pomočjo sredstev EU sodelujejo v „odprt[em], pregled[nem] in red[nem] dialog[u]“ z institucijami EU, kot je določeno v členu 11 PEU, z dejavnostmi, kot so zagovorništvo, demonstracije ali tožbe, in da bi morale te dejavnosti ostati upravičene v ustreznih programih financiranja ter da bi moralo biti zanje na voljo dovolj namenskih sredstev.

PRILOGA: SUBJEKTI ALI OSEBE, OD KATERIH JE PRIPRAVLJAVEC MNENJA PREJEL PRISPEVKE

Pripravljavec mnenja kot izključno pristojen izjavlja, da ni prejel nobenih prispevkov od subjektov ali oseb, ki bi jih bilo treba navesti v tej prilogi v smislu člena 8 Priloge I Poslovnika.

INFORMACIJE O SPREJETJU V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE

Datum sprejetja	30.1.2025
Izid končnega glasovanja	+: 52 –: 20 0: 2
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Mika Aaltola, Lucia Annunziata, Petras Auštrevičius, Jordan Bardella, Dan Barna, Wouter Beke, Robert Biedroń, Ioan-Rareş Bogdan, Marc Botenga, Grzegorz Braun, Sebastião Bugalho, Danilo Della Valle, Özlem Demirel, Elio Di Rupo, Michael Gahler, Jeadis Jeadi (Geadis Geadi), Jorgos Jeorjiu (Giorgos Georgiou), Raphaël Glucksmann, Bernard Guetta, Rima Hassan, Rasa Juknevičienė, Sandra Kalniete, Łukasz Kohut, Rihards Kols, Andrej Kovačev (Andrey Kovatchev), Vilis Krištopans, Nathalie Loiseau, Claudiu Manda, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Francisco José Millán Mon, Arkadiusz Mularczyk, Leoluca Orlando, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Andreas Schieder, Alexander Sell, Villy Søvndal, Davor Ivo Stier, Sebastiaan Stöteler, Stanislav Stojanov (Stanislav Stoyanov), Marie-Agnes Strack-Zimmermann, Michał Szczerba, António Tânger Corrêa, Marta Temido, Cristian Terheş, Riho Terras, Hermann Tertsch, Pierre-Romain Thionnet, Sebastian Tynkkynen, Reinier Van Lanschot, Roberto Vannacci, Hilde Vautmans, Harald Vilimsky, Željana Zovko
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Jaume Asens Llodrà, Malik Azmani, Engin Eroglu, Sandra Gómez López, Evin Incir, András László, Ana Catarina Mendes, Hans Neuhoff, Nicolás Pascual de la Parte, Chloé Ridel, Tineke Strik, Şerban Dimitrie Sturdza, Ingeborg Ter Laak, Matej Tonin, Ivajlo Vlčev (Ivaylo Valchev), Isabel Wiseler-Lima
Poslanci iz člena 216(7) Poslovnika, navzoči pri končnem glasovanju	Catarina Vieira

POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE

52	+
ECR	Rihards Kols, Arkadiusz Mularczyk, Cristian Terheş, Ivajlo Vlčev (Ivaylo Valchev)
PPE	Mika Aaltola, Wouter Beke, Ioan-Rareş Bogdan, Sebastião Bugalho, Michael Gahler, Sandra Kalniete, Łukasz Kohut, Andrej Kovačev (Andrey Kovatchev), David McAllister, Vangelis Meimarakis, Francisco José Millán Mon, Nicolás Pascual de la Parte, Davor Ivo Stier, Michał Szczerba, Ingeborg Ter Laak, Riho Terras, Matej Tonin, Isabel Wiseler-Lima, Željana Zovko
Renew	Petras Auštrevičius, Malik Azmani, Dan Barna, Engin Eroglu, Bernard Guetta, Nathalie Loiseau, Marie-Agnes Strack-Zimmermann, Hilde Vautmans
S&D	Lucia Annunziata, Robert Biedroń, Elio Di Rupo, Raphaël Glucksmann, Sandra Gómez López, Evin Incir, Claudiu Manda, Ana Catarina Mendes, Sven Mikser, Tonino Picula, Thijs Reuten, Chloé Ridel, Nacho Sánchez Amor, Andreas Schieder, Marta Temido
Verts/ALE	Jaume Asens Llodrà, Leoluca Orlando, Villy Søvndal, Tineke Strik, Reinier Van Lanschot, Catarina Vieira

20	-
ECR	Jeadis Jeadi (Geadis Geadi)
ESN	Hans Neuhoff, Alexander Sell, Stanislav Stojanov (Stanislav Stoyanov)
NI	Grzegorz Braun, Kostas Papadakis
PfE	Jordan Bardella, Vilis Krištopans, András László, Sebastiaan Stöteler, António Tânger Corrêa, Hermann Tertsch, Pierre-Romain Thionnet, Roberto Vannacci, Harald Vilimsky
The Left	Marc Botenga, Danilo Della Valle, Özlem Demirel, Jorgos Jeorjiu (Giorgos Georgiou), Rima Hassan

2	0
ECR	Şerban Dimitrie Sturdza, Sebastian Tynkkynen

Uporabljeni znaki:
+ : za
- : proti
0 : vzdržani